Regionshuset
Viborg

Regional Udvikling

Skottenborg 26
Postboks 21
DK-8800 Viborg
Tel. +45 7841 0000
kontakt@rm.dk
www.rm.dk

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Dato 02-05-2012
Anne Birgitte Bojen Justesen
Tel. +45 7841 1142
Annjut@ru.rm.dk
1-30-76-1-12

Inspiration til Landsplanredegørelse 2012
fra Region Midtjylland

Miljøministeren ønsker at give kommuner, regioner, borgere og interesseorganisationer mulighed for at kommentere de emner, som vælges til landsplanredegørelse 2012. Emnerne er:
1: Udvikling i hele landet
2: Klimatilpasning og grøn energi
3: Bæredygtige byer
4: Landdistrikter
5: Det åbne land
6: Danmark i nordisk og europæisk kontekst
Kommentarer, forslag og ideer til forslag til landsplanredegørelse 2012 skal være fremme senest 29. maj 2012.

De regionale udviklingsplaner har samlet et holistisk billede af en ønsket udvikling for landet med afsæt i de udfordringer og værdier, der tegner sig i regionerne.
Region Midtjylland indgår gerne aktivt i tilblivelsen af Landsplan-redegørelse 2012.
Regionsrådet for Region Midtjylland venter at vedtage regional udvik-lingsplan 2012 endeligt den 20. juni 2012. Forslaget og den i gang-værende behandling af høringssvarene hertil er afsæt for regionens indspil til Landsplanredegørelse 2012. Midtjyllands regionale udvik-lingsplan er blevet til i et tæt samarbejde med først og fremmest de 19 kommuner i regionen. Således står de 19 kommuner også bag de initiativer som RUP'en bebuder. Disse initiativer er en række egne handlinger, men også en række anbefalinger til bl.a. staten.
Region Midtjylland tager således imod invitationen til debat om lands-planredegørelse 2012 og opfordrer øvrige ministerier til at indgå i skitseringen af fremtidens Danmark.

Udvikling i hele landet
I Region Midtjylland er alle 19 kommuner og regionsrådet enedes om et sæt bærende samarbejdsprincipper, som bl.a. lægger en linje for

hvordan vi vil sikre udvikling i hele regionen. Disse kan være til inspiration for nationale værdier. Principperne rummer en anerkendelse af, at alle egne uanset forskellige vilkår for udvikling har styrker at bygge en udvikling på og at det netop er på styrkerne, at vi skal bygge udvikling. Her er samling om en anerkendelse af, at byerne er katalysatorer for vækst og at byerne og det åbne land er hinandens forudsætninger.

Virksomhed og viden
For regionerne handler regional udvikling især om, hvad der skal skabe den vækst som kan sikre velfærdssamfundet. Afgørende herfor er, at virksomheder og videninstitutioner i netværk kan gøre sig gældende også på det globale marked, samt at vi i Danmark har et vidt forgrenet uddannelsessystem, der sikrer virksomhederne de rette kompetencer.
Derfor er det væsentligt, at vi både har nærhed i ungdomsuddannelserne, men også har forsknings- og videncentre med tilstrækkelig kritisk masse til at kunne markere sig globalt. Vi har et fælles ansvar for, at viden udvikles og gøres tilgængelig geografisk bredt. Tilstrækkelig kapacitet til, at digitale netbaserede løsninger kan anvendes i hele landet er en forudsætning herfor.
Lande som eksempelvis Kina og Indien satser massivt på viden, forskning og uddannelse – også videregående uddannelse - og det er sådanne prioriteringer Danmark konkurrerer med. Den demografiske udvikling nødvendiggør, at talenterne i alle bringes i spil. Fokus på inklusion og sammenhæng vil øge befolkningens uddannelsesniveau og innovationsevne. Det vil også nedbringe frafald fra uddannelsesforløbene. Innovationsevne har betydning for, borgernes præg på de fysiske rum og bidrager til fælles trivsel.

Klimatilpasning og grøn energi
I Danmark skal vi fokusere på bæredygtig vækst der relaterer sig til globale udfordringer med fokus på områder, hvor vi har særlige potentialer eller har væsentlige forspring.
Klimatilpasning er en aktuel udfordring, men også noget vi skal profitere forretningsmæssigt i international sammenhæng.

Forretningsmuligheder og samfundsmæssige forbedringer
Netop på områderne klimatilpasning og energiforsyning har Danmark væsentlige forspring. Forspringene skyldes væsentligst, at Danmark startede udviklingsaktiviteterne relativt tidligt, har veludbyggede kollektive energiforsyningssystemer og at udvikling af teknologier til udnyttelse af især vindenergi er understøttet af staten ved forskellige erhvervsstøtteordninger og ved statslige investeringer og skatte- og afgiftsregulering.
Landets næste erhvervssatsning kunne omfatte udvikling af smarte energiforsyningssystemer baseret på vedvarende energi og/eller håndtering af klimatilpasningsudfordringerne, eksempelvis fra vand. Regeringen opfordres til at støtte regionernes bestræbelser på at skabe bæredygtig vækst i brancher relateret hertil. Desuden anbefales i den regionale udviklingsplan at *staten understøtter udviklingen af det danske forspring indenfor vedvarende energi ved fortsat at sikre bedre muligheder for test og afprøvning*.
Der er brug for en stillingtagen til hvordan vi får optimal udnyttelse af de fornybare energiressourcer. Planlægning og dialog må sikre at vi ikke udbygger med anlæg som kræver større biomasseressourcer end der er tilstede. Region Midtjylland indgår i en dialog med de midtjyske kommuner herom i den fælles energiperspektivplan. Energiperspektivplanen bygger på en ressourcekortlægning, herunder af uudnyttede potentialer vedr. vindmøller, biomasse og grøn gas, varmepumper, solvarme, fjernvarme, transport samt solceller.

Klimahensyn
Region Midtjylland er opmærksom på den igangværende vedtagelse af revideret planlov vedr. klimalokalplaner. Regionsrådet finder dog ikke at muligheden for klimahensyn i planlægningen hermed er tilstrækkelig. Der mangler endnu mulighed for at kunne regulere materialevalg og anlæg ud fra et forureningsforebyggende hensyn. Region Midtjylland finder det vigtigt at mindske eventuelle barrierer i planloven for at fremme brug af miljøvenlige materialer. Af den regionale udviklingsplan for Region Midtjylland fremgår at regionen og de 19 kommuner vil vælge bæredygtige løsninger ved ombygning og nybyggeri. Vi vil efterspørge bæredygtige løsninger, også selvom de endnu ikke er opfundet. Tilsvarende *anbefales alle øvrige at efterspørge og anvende bæredygtige løsninger.*

Vand
Desuden anbefaler regionen og de 19 midtjyske kommuner i forslaget til den regionale udviklingsplan, at *staten fastsætter et fælles niveau for, hvilken vandstandsstigning der skal planlægges for.*
Dette er relevant i landsplanredegørelsesregi, idet der her lægges overordnede og dermed langsigtede spor for landets udvikling. Med hvilken tidshorisont bør vi planlægge eksempelvis nye boligområder i Danmark? En udmelding er også relevant ved f.eks. planlægning af bebyggelse, trafikanlæg, kloak og andre forsyningsanlæg.
Region Midtjylland udarbejder aktuelt skybrudskort og har indledt positivt dialog med Naturstyrelsen om kortlægning på nationalt plan.

Bæredygtige byer
Vi skal alle værne om vore værdifulde landskabsressourcer. Ved at bygge tættere frem for at lade byerne vokse ud i det åbne land, kan transportbehovet mindskes og dermed behovet for yderligere eller større vejanlæg. Samtidigt understøttes underlaget for den kollektive transport.

Eksisterende byområder
Regionen og de 19 kommuner anbefaler i forslaget til den regionale udviklingsplan, 2012: *staten at skabe incitamenter, der fører til løsninger, som kan tage højde for klimaforandringerne, såvel ved renoveringer som ved nyanlæg*.
Det er her netop væsentligt, at en betydelig del af fremtidig byudvikling forventes at ske som omdannelse af eksisterende byområder. Renovering og opdateret anvendelse af allerede bebyggede områder kan derfor med fordel have fokus i landsplanredegørelse.
I mange ældre byområder er der ingen regulering af omfanget af befæstet areal. Det er en udfordring m.h.t. overfladevand som ikke absorberes lokalt. Regionen og de 19 kommuner anbefaler i forslaget til den regionale udviklingsplan, 2012: *staten at revidere planloven, så kommunerne får mulighed for, eksempelvis i lokalplaner, at stille krav for at varetage klimatilpasnings- og miljøhensyn.*

Grøn anvendelse
Regionen og de 19 kommuner anbefaler i forslaget til den regionale udviklingsplan, *staten at fremme udvikling af de nødvendige værktøjer til sikring af grundvandet også i byområder*.
F.eks. bør brug af sprøjtemidler indgå i planlægningen. Landsplanredegørelsen kan således lægge op til en planlægning som ikke alene vedrører anlæg og funktion, men også anvendelse

i miljømæssig henseende.

Rekreative arealer
Landsplanredegørelsen kan desuden med fordel øge opmærksomheden på de rekreative muligheder og muligheden for at samtænke kommunernes forebyggelsesindsats på sundhedsområdet med klimatilpasningsindsatsen. Regionen og de 19 kommuner anbefaler i forslaget til den regionale udviklingsplan, *stat og kommuner at sikre borgernære rekreative arealer, der kan fremme lysten til fysisk aktivitet og motion for alle*.

Landdistrikter
Hensyn til begrænsning af transportbehov samt energi- og arealforbrug peger overvejende i retning af øget fortætning i ved de større bycentre. Nærhed til natur, udvikling af energi og fødevarer samt kystturisme peger på, at der fortsat er brug for bæredygtige levevilkår i landdistrikterne. Hvordan bør disse faktorer afvejes efter danske forhold, for at få en geografisk bæredygtig udvikling? Region Midtjylland indgår gerne i en drøftelse heraf.
Der er mange interesser i landdistrikterne som skal ballanceres, herunder beboernes adgang til det åbne land, produktionsarealer til fødevarer og energi samt hensyn til natur, miljø og landskab. Med afsæt i den kommende regionale udviklingsplan vil region Midtjylland og de 19 midtjyske kommuner analysere potentialerne for fremtidig anvendelse af biomasseressourcer til energi under hensyn til balance i fødevare- og energiproduktion.

Fleksible udlæg
I mange år har det været et statsligt ønske til planlægningen at mindske presset på det åbne land. Fortætning og arealregnskab for den enkelte kommune har været blandt virkemidlerne. Samtidig oplever en del kommuner f.eks. at nogle landsbyer næsten affolkes. Regionen og de 19 kommuner anbefaler i forslaget til den regionale udviklingsplan, 2012 *staten at muliggøre bebyggelse eller nye turismefaciliteter ét sted i regionen når tilsvarende anvendelse ophører andet sted i regionen. Herunder blandt andet byudvikling indenfor beskyttelseslinjer.*
Regionerne vil kunne tage en rolle i den nødvendige dialog mellem berørte kommuner. Anbefalingen tilskynder til fleksibilitet i plan- og beskyttelseslovgivningen med henblik på at fremme de økonomiske vilkår, hvor dette er særligt tiltrængt. Det er udtryk for et ønske om at muliggøre eksempelvis turismefaciliteter, lige der, hvor de har særligt erhvervsmæssigt potentiale uden det samlet set belaster naturen/samfundet - tværtimod.

Det åbne land
Byer og det åbne land er hinandens forudsætninger og supplerer hinanden i et samspil med respekt for forskellighed.
Øget tilgængelighed for borgere til landskabet bør sikres under hensyn til balance mellem jordbrugsdrift og rekreative formål.

Grundvand
Brugen af by og landskab bør ske respektfuldt i forhold til ressourcerne under jordens overflade, bl.a. ved sikring af grundvandsressourcer.
I dag er den eneste planlægningsmæssig mulighed vedr. OSD-områder at lade dem forblive konventionelt drevne jordbrugsarealer. Landsplanredegørelsen bør tage fat på en bedre mulighed for beskyttelse af udpegede drikkevandsområder i planlægningen. Derfor anbefaler regio-

nen og de 19 kommuner i det aktuelle forslag til regional udviklingsplan *at staten gør det muligt for kommunerne f.eks. at foretage byudvikling i udpegede OSDområder under forudsætning af, at der foretages nødvendig sikring af grundvandsressourcen*.

Jordbrug
Med innovative regionalt forankrede initiativer vil Region Midtjylland og de 19 kommuner i regionen fremme brugerinteressen for og udvikling af bæredygtig fødevareproduktion. Tilsvarende anbefales *staten at øge incitamentet for bæredygtig jordbrugsproduktion*. Region Midtjylland indgår gerne i en drøftelse heraf.

Råstoffer
Det åbne land er leverandør af råstoffer til bl.a. anlægssektoren. Muligheden for at grave råstoffer i det åbne land er således af bred interesse, men kan være til gene for den lokale befolkning. Derfor anbefaler regionen og de 19 kommuner i det aktuelle forslag til regional udviklingsplan at *staten gør det muligt at pålægge særlige ruter for transport af udvundne råstoffer med henblik på at tage hensyn til bebyggelser og rekreative områder*.

Bygninger
I den kommende regional udviklingsplan opereres med begrebet 'prioriterede landskabsstrøg'. Dette er landskabsstrøg, der udpeges af de regionale aktører, som vil samarbejde om et kvalitetsløft af betydning for bosætning og erhverv. Her har fjernelse af faldefærdige bygninger og retablering af råstofgrave høj prioritet.
Derfor anbefaler regionen og de 19 kommuner at *staten fremmer fjernelse af overflødige og skæmmende bygninger*.

Danmark i nordisk og europæisk kontekst
Det er positivt, at der med debatoplægget er lagt op til en landsplanredegørelse, der sætter Danmark i international kontekst. Region Midtjylland vil dog opfordre til en global kontekstsætning og ikke alene en europæisk. På den globale scene har Danmark sammen med sine nabolande nogle forretningsmæssige og kulturelle forcer, som bør udnyttes i bestræbelserne på bæredygtig og konkurrencedygtig udvikling i Danmark. Danmarks størrelse og geografiske placering i forhold til de internationale vækstcentrer fordrer, at vi må optimere sammenhængskraften i landet. Dannelse af en ny metropol ved effektiv kobling af Hovedstadsområdet og et netværk af østjyske byer er bærende for et sammenhængende Danmark, der kan klare sig i global sammenhæng.

Ny metropol
Hovedstadsområdet og netværket af større byer i Østjylland skal kobles sammen, så de samlet udgør én metropol, der vil kunne måle sig i international sammenhæng, samtidig med at resten af landet vil rykke tættere på metropolen. Koblingen skabes dels af infrastruktur i form af fast Kattegatforbindelse samt digital infrastruktur og kollektiv trafik og dels af synergiskabende samarbejder mellem virksomheder, forsknings-, uddannelses- og kulturinstitutioner.

Infrastrukturen sikrer sammenhængen mellem landsdelene og mellem Danmark og især Norden og Tyskland/Centraleuropa. Hovedstadsregionens kritiske masse i videninstitutioner, internationale virksomheder med udviklingsaktiviteter, økonomi, kultur, kreativitet med videre

styrkes ved at skabe bindeled til et netværk af østjyske byer fra Frederikshavn og sydpå til Hamborg.

Infrastrukturen sikrer en sammenhæng mellem landsdelene i Danmark samt mellem Norden og resten af Europa. De synergiskabende samarbejder i den nye metropol sikrer tilstrækkelig kritisk masse til, at de danske virksomheder og videninstitutioner kan gøre sig gældende i international sammenhæng. I naturlig forlængelse af EU-kommissionens Hvidbog 2011 "Køreplan for et fælles europæisk transportområde" bør foretages opgradering af jernbane og søtransportsystemerne således, at klimabelastningen kan reduceres betydeligt ved lange transporter af gods.
Metropoldannelsen og det sammenhængende Danmark har potentiale til at sikre vækstmulighederne og dermed velfærdssamfundet. Den nye metropols koblinger, via lufthavn, højhastighedsbane og –vej samt større havne til omverdenen, underbygger dette.
Regionen opfordrer (med henvisning til den regionale udviklingsplan) til at landsplanredegørelsen skitserer denne nye metropol og fremme kollektiv trafik ved at:

- *staten i samarbejde med relevante aktører at udarbejde en national mobilitetsplan.*
- *staten at etablere en brugerbetalt fast Kattegatforbindelse.*
- *staten at fremme baneinvesteringer, der kan nedbringe rejsetiden på hovedstrækningerne, bl. a. gennem elektrificering, samt at forbedre trafikbetjeningen på sidestrækningerne.*
- *stat og kommuner at lade mobilitet og tilgængelighed indgå som centrale elementer i den fysiske planlægning.*
- *stat, kommuner og trafikselskaber at samarbejde med regionen om udvikling af den kollektive trafik gennem forsøg.*
- *staten at sikre fuld mobildækning og dataforbindelse med tidssvarende høj kapacitet.*

Desuden vil god mobilitet forudsætte én interkontentinal lufthavn i Danmark og vestdanske lufthavne med daglige inter-europæiske ruter.

Region Midtjylland indgår gerne i videre dialog og kan tilbyde at facilitere dialog med de midtjyske kommuner om Landsplanredegørelsens tremaer.
Forslag til regional udviklingsplan for Region Midtjylland vedlægges.